

Juryrapport/ Laudatio Numaga-penning 2024

t.g.v. XIVE Lustrum van *Numaga: historische vereniging voor Nijmegen en omgeving*

Laureaat: Rob Essers

In 1994 werd de eerste Numagapenning uitgereikt. De penning kwam er op initiatief van het toenmalige verenigingsbestuur, dat ermee beoogde het achtste lustrum van *Numaga* luister bij te zetten. De zilveren legpenning diende te worden toegekend ‘aan een persoon, een groep van personen of een instelling die in de voorgaande vijf jaren een bijzondere prestatie geleverd heeft op het gebied van ofwel de bevordering van de kennis van het verleden van Nijmegen en omstreken en/of van het behoud van het Nijmeegse culturele erfgoed. Deze prijs zal voor de eerste maal worden toegekend in het jaar 1994 tijdens de viering van het achtste lustrum van de vereniging en voorts bij elke toekomstige lustrumviering.’

De penning was, met als inspiratie het oudst bekende stadszegel van Nijmegen, tevens logo van *Numaga*, ontworpen en uitgevoerd door de vermaarde Nijmeegse zilversmid Rudi Arens. Inmiddels vervaardigt zijn kleindochter Charlotte Rombouts-Arens de penning.

De eerste penning werd uitgereikt op 26 mei 1994, aan de groep die het boek *Een veelkleurig habijt* samenstelde, een inventarisatie van Nijmeegse kloosters in de negentiende en twintigste eeuw. Andere laureaten waren, onder meer, Stichting *Nijmegen blijft in Beeld*, Gerard Alofs, Stichting *In Paradisum* en Bart Janssen. In 2019 werd de penning uitgereikt aan Ankie Elings en Johan Selings voor hun nog altijd zeer florierende Facebookpagina ‘Oud Nijmegen’.

De jury wordt steeds ingesteld door het bestuur van Numaga en bestond voor de editie 2024 uit Marga Jetten, Henk Termeer en Jos Joosten als voorzitter. Ook deze keer stonden wij voor de zeer moeilijke taak een laureaat te kiezen uit het enorm grote aanbod van initiatieven – van individuele personen tot groepsactiviteiten – die de zeer uiteenlopende facetten van de Nijmeegse geschiedbeoefening en geschiedbeleving op zeer uiteenlopende manieren nog steeds tot een levende werkelijkheid weten te maken. De jury heeft zeer nauwgezet een tiental initiatieven bekeken. Het is eigenlijk niet kies om hier namen en rugnummers te noemen van mensen of initiatieven die de penning *niet* krijgen. Het is dus niet om zout in de wonde te wrijven, maar toch willen we graag een aantal kandidaten de revue laten passeren dat we met bewondering bespraken.

Interessant is het daarbij om vast te stellen hoe in de loop der tijd het *medium* van historisch onderzoek gewijzigd is. Waar bij de oorspronkelijke opzet van de Numagapenning geschreven boekpublicaties en artikelen een van de leidraden vormden voor het juryberaad, is dat anno 2024 onmiskenbaar veranderd. Niet dat er niet nog steeds via de klassieke media wordt gepubliceerd – integendeel: kijk slechts naar de elk jaar weer indrukwekkende oogst in het

‘Jaaroverzicht publicaties’ in het *Jaarboek Numaga*. Maar duidelijk is evenzeer dat de digitale mogelijkheden steeds meer een onmiskenbare en kwalitatief hoogstaande impuls zijn geworden voor de beoefening van de stadsgeschiedenis.

Wat passeerde de revue bij het juryberaad? Het had voor de hand gelegen om dit jaar aandacht te besteden aan tachtig jaar *Market Garden* en bevrijding, bijvoorbeeld aan de hand van de talrijke initiatieven die zijn ondernomen en de personen die zo of anderszins ingrijpende gebeurtenissen uit het vrij recente stadsverleden levend houden. Van geheel andere orde zijn de mooie, vrije interpretaties van het stadsverleden die Kees Moerbeek presenteert in zijn boeken, pop-up-installaties en reeks filmpjes ‘Nijmegen zo mooi als het was’ (allemaal terugvindbaar op *YouTube*). Dan is er het fraaie project ‘Waalpaintings’: grote op historische feiten geïnspireerde muurschilderingen, die letterlijk op de straathoek de Nijmegenaar oog in oog brengen met de rijke historie van onze stad.

Toch is de jury unaniem tot een andere keuze gekomen voor de Numagapenning 2024. We zijn trots de penning toe te kennen aan Rob Essers, voor zijn digitale ‘Stratenlijst gemeente Nijmegen’.

Essers’ belangstelling voor straatnamen en naamgeving is ooit gewekt toen hij een geslaagde actie opzette om een nieuwbouwwijk in Jonkerbos tot emancipatiebuurt te dopen. Inderdaad werden de straten vernoemd naar bekende strijders voor gelijkheid. Dit initiatief stond aan de wieg van zijn titanenproject dat, volgens zijn eigen internet-cv, een aanvang nam in 2005: een volledige inventarisering van alle bestaande, nooit toegekende, veranderde en opgeheven straatnamen in Nijmegen, grondig gedocumenteerd met alle denkbare historische bronnen. En welbeschouwd bevat de lijst veel meer dan enkel toelichting bij huidige en verdwenen namen van straten, wegen en pleinen. Wijknamen, markante gebouwen, postcodegebieden, kadastrale indelingen, wijkoppervlaktes en regelgeving: het is allemaal terug te vinden in zakelijke lemma’s die een uitgelezen naslagwerk vormen voor alle geïnteresseerden, maar ook een blader- en leesgeheel vormen voor algemeen geïnteresseerden die hier een enorme hoeveelheid historische kennis kunnen opdoen. Iedereen die zich bezighoudt met de geschiedenis van Nijmeegse straten of hun naamgeving – of het nu ambtenaren, historici, journalisten of columnist zijn – kunnen hun voordeel doen met Essers’ overvloed aan materiaal. En Essers op zijn beurt houdt hen goed in de gaten en zal niet nalaten mails te sturen wanneer een van hen te betrapten is op een onjuiste vermelding van herkomst of spelling van een straatnaam. Zo vervult hij een onmisbare taak in het scherp en accuraat bedrijven van de stadsgeschiedenis. Essers heeft daarbij vanaf den beginne zijn voordeel kunnen doen met de digitale revolutie. In de klassieke situatie was zijn ‘Stratenlijst’ een baksteendik naslagwerk geweest, met diverse indexen en registers, dat hooguit eens in de tien jaar bewerkt herdrukt zou kunnen worden. Nu is het een project dat permanent ge-update wordt met actuele ontwikkelingen, nieuwe bevindingen of andere nuttige aanvullingen.

Iedere stad in Nederland zal Nijmegen benijden om Essers' unieke en monumentale 'Stratenlijst', een onmisbare en steeds grondig verantwoorde bron van kennis voor iedereen die zich professioneel met de stadsgeschiedenis bezig houdt én – laten we dat vooral niet vergeten – voor elke Nijmegenaar die meer wil weten over de geschiedenis en herkomst van de naam van zijn of haar straat of wijk.

Nijmegen, 30.11.2024

De jury,

Marga Jetten

Jos Joosten (vz.)

Henk Termeer